

at Biskopsembederne i rolige Tider ere et behageligt Oidium, det er paa Dansk, en behagelig Fristid, som man kan offere til Studering, Exegeseren og Gud veed hvad, og han fremhæver, hvorledes han personlig har nydt Gavn af dette Oidium, ved sine videnskabelige Studier, som have havt en overordentlig Interesse for ham. Jeg skal nu sammenstille Biskoppernes Forretninger med Provsternes, idet jeg har forudsat, at vi, naar vi affstafede Bispeembederne, skulde komme ind paa en Ordning, der ligger meget nær ved den, som man har f. Ex. i Nord-Tydsland, hvor Superintendenten i mindre Kredse have Tilshyn med Kirken, hvilke Embedsmænd omtrent ville svare til, hvad vi her kalde Provster. Mellem den Bestemmelse, der er givet for Biskoppernes Forretninger, og den, der er givet for Provsternes, findes der en saa forunderlig Overensstemmelse, at jeg ikke indseer den allermindste Grund til at beholde Biskopperne, thi de have i Grunden ikke Andet at gjøre, end at lade gaae videre fra Provsterne til Ministeriet. Jeg skal nu give en Oversigt over disse to Embedsclassers Forretninger, hvoraf jeg haaber, det vil blive det ærede Thing indlysende, at der i Virkeligheden ingen Forskjel findes. For det Første skal Biskoppen vaage over Geistlighedens Embedsførelse; men hvad siges der da om Provsterne? De skulle afgive aarlige Beretninger om Geistlighedens Embedsførelse og Forhold, men dette er da meget Mere end at sidde i en Stiftsstad og „vaage“ over Geistligheden, som er i Stiftet; dette er meget nemmere end at afgive aarlige Beretninger om Geistlighedens Embedsførelse og Forhold. Der er naturligtvis angivet en bestemt Form, hvorunder Bisperne skulle vaage over Geistligheden, for at det kan have en lovmæssig Charakter, og det er da bestemt, at de skulle holde Visitatser, hvorved de i tre Aar skulle visiterer hele deres Stift; men det er bekendt nok, at det er de færreste Stifter, hvori Visitatserne foregaae i denne Tid, og kun med meget stor Anstængelse for Mænd i en ældre fremrykket Alder, som Biskopperne i Reglen ere, skeer det i fire Aar. Et Aar gaae ogsaa med til at fuldende Visitatserne, men jeg spørger, hvad Virkning det har, at en Biskop hvert 10de Aar visiterer

en Menigheds Tilstand i kirkelig Henseende? Der kan være 10 forskjellige Præster i den Tid, og det kan gaae til der paa 10 forskjellige Maader; men med Provsterne er det noget ganske Andet. Det er befaleet disse geistlige Embedsmænd at visiterer aarligen, og denne Visitats foregaaer med Prædiken, Skoleprøver o. s. v., Alt aldeles samstemmende med, hvad der skeer ved Bispevisitatsen. Forskjellen bestaaer altsaa kun i, at en Mand kommer hvert 10de Aar, en anden hvert Aar; men jeg synes, det er nok, at der kommer Een hvert Aar, og jeg kan ikke indse, hvad man da skal med en Mand, der kommer hvert 10de Aar. Dernæst siges der, at Bispen skal kunne anlægge Sag imod de skyldige Geistlige, og han er altsaa Anklager; men naar Provsterne have Ret til at dømme i første Instans i Provsteretten — og det have de — forekommer det mig ogsaa, at en af dem, til Ex. Stiftsprovsten, naar han fik Indberetninger gjennem den stedlige Provst, kunde saae Anklageretten, eller hvad var der veien for at lægge denne, efterat de aarlige Indberetninger ere fremkomne, i Ministeriets Haand, hvorefter da Provsteretten skulde dømme? I alt Fald er det klart, at Dømmerværdigheden er meget større end Anklageværdigheden, saaledes at Den, der kan dømme med Retfærdighed i en Sag, vel ogsaa kan være stiftet til at anklage, og det forekommer mig altsaa ikke, at der er særlig Grund til at holde paa, at Biskoppen skal være Anklager. Fremdeles skal han tillige med en verdslig Embedsmand være anden Instans paa Landemodet, naar Provsteretten har dømt; men det var dog underligt, om man, naar han ikke alene, men i Forbindelse med en verdslig Embedsmand, skal danne denne anden Instans, ikke skulde kunne finde en anden Form for en saadan end denne. Kunde ikke Stiftsprovsten lige saa godt i denne Henseende træde i Biskoppens Sted, som han kan gjøre det i en anden Sag, der efter alle kirkelige Betragtninger synes meget vigtigere, hvad jeg strax kommer til at omtale. Endvidere kan Biskoppen mulctere fra 1—5 Rd., men dette er en høist ubetydelig Myndighed, og Provsterne kunne vistnok meget lettere dømme om saadanne Mulcters Retfærdighed; da de have det nærmeste Paasyn og det aarlige Tilshyn for